

Tanárki-Fülöp István

Anticiklikus munkaerőpiaci támogatások Heves megyében 2020-2021

**Countercyclical Labour Market Subsidies in Heves County,
Hungary 2020-2021**

Összefoglalás

A 2020-as és 2021-es évek munkaerőpiaci folyamatait, és az állami foglalkoztatási szerv munkaerőpiaci, foglalkoztatáspolitikai tevékenységét alapjaiban határozta meg a COVID-19 járvány, és az az elleni védekezés érdekében bevezetett korlátozó intézkedések gazdaságra, munkaerőpiacra gyakorolt negatív hatásai, illetve az ezen hatások ellensúlyozására alkalmazott foglalkoztatáspolitikai intézkedések, eszközök és programok. Jelen dolgozatom célja annak bemutatása, miként kezelte a kormányzat a COVID-19 által okozott gazdasági kihívásokat a foglalkoztatás területén, ezen belül is a területi államigazgatási szervek feladatellátásának és teljesítményének bemutatására helyezve a hangsúlyt. Konkrét példáim a Heves Megyei Kormányhivatal által a 2020. és 2021. években kezelt és megállapított bértámogatási program végrehajtási adataival kapcsolatosak, melyeket szembe kívánok állítani a munkanélküliségi adatok alakulásával annak érdekében, hogy megkísérleljem a megyei foglalkoztatásra gyakorolt hatásuk bemutatását.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: E24, F16, H71, J08, J48, O11

Kulcsszavak: állami támogatások, államigazgatás, bértámogatások, COVID-19, járvány elleni védekezés, munkaerőpiac, területi közigazgatás

Summary

The labour market processes and the labor market and employment policy activities of the state employment agency of the years 2020 and 2021 were fundamentally determined by the COVID-19 pandemic, and by the negative impact on the economy and the labour market of the restrictive measures introduced to protect against the pandemic, as well as the employment policy measures, tools, and programmes applied to counterbalance these effects.

DR. TANÁRKI-FÜLÖP ISTVÁN, hivatalvezető, Heves Megyei Kormányhivatal Gyöngyösi Járási Hivatala (tanarki-fulop.istvan@heves.gov.hu).

The purpose of my study is to show how the Government handled the economic challenges caused by COVID-19 in the field of employment, focusing on the tasks and performance of the regional state administrative bodies. My concrete examples are based on the data of the implementation data of the wage subsidy programme managed and established by the Heves County Government Office in 2020 and 2021, which I will compare with the unemployment data in order to attempt to demonstrate the impact of subsidies on employment in the county.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: E24, F16, H71, J08, J48, O11

Keywords: state subsidies, state administration, wage subsidies, COVID-19, epidemic prevention, labour market, regional public administration

BEVEZETÉS

Bár ma már a beoltottak száma 6 409 451 fő, de a járvány kirobbanáskor sem gyógyszeres megelőzésre, sem célzott terápiára nem állt rendelkezésére az emberiségnek semmilyen lehetőség. Az orvostudomány lehetőségei kezdetben a tünetek kezelésére korlátozódtak, megelőzőképp pedig a társadalmi kontaktusok számának a csökkentése maradt. Ez a fajta kényszerű izoláció azzal járt, hogy senki nem akart, senki nem mert közösségbe menni, az államok lezárták határaikat, rövid ideig akár még az áruforgalom elől is. A globális ellátási láncok szétestek, a fogyasztás, a megrendelések és a beruházások visszaestek, ami elbocsájtásokhoz vezetett. A visszaesés meghaladta a 2008-2009-es gazdasági válság mértékét, és kérdés volt, hogy mennyi idő alatt, és milyen módon kerül ismét a növekedési szakaszba az egyes államok gazdasága, főleg úgy, hogy világossá vált: a járvány terjedését korlátozó intézkedések a gazdaság visszaesését erősítik védőoltás hiányában (Posgay et al., 2020). Ma már tudható, hogy a válságkezelés sikeresnek nevezhető, hiszen míg a 2008–2009-es pénzügyi válságot követően 6,5 évre volt szükség ahhoz, hogy a GDP elérje a válság előtti szintjét, addig ez most másfél év alatt megtörtént (Baksay–Balatoni, 2021).

Halmai szerint egy gazdasági válság a visszaesés tompítását követően lehetőség is egyben az újrastrukturálásra egy, a korábbinál magasabb gazdasági teljesítmény elérésére (Halmai, 2021:9-10). A válságkezelésnek tehát nem csak a sokkhatásokat kell tompítania, hanem új alapokat teremtve növekedési pályára felkészíteni a gazdaságot. Ugyanerre a következtetésre jut Lentner is, azzal a kiegészítéssel, hogy ezt a lehetőséget a környezeti fenntarthatóság, dekarbonizáció, körforgásos gazdasági átállás érdekében kell kihasználni, hogy egy zöld és ellenálló, összetett ellátási láncoktól kevésbé függő gazdaság alakuljon ki (Lentner, 2021a:4).

MAKROGAZDASÁGI KITEKINTÉS

Az állam alapvető feladatai közé tartozik a biztonság és a közjó megteremtése. A biztonság lehetővé teszi az állam működését, a közjó pedig inkluzívva teszi azt (Báger–Parragh, 2020). Mint Báger és Parragh (2020) megállapították, a lakosság a kezdeti felvárásuk után visz-

szafogta fogyasztását, ami mögött a foglalkoztatási – jövedelmi viszonyok alakulása, és ezek bizonytalansága állt.

A koronavírus világjárvány az ÁSZ elemzésének megállapításai szerint a lezárásokkal érintett gazdasági (szinte kizárólag szolgáltatások) szektorokban bekövetkezett visszaesés jelentős elbocsátásokat generált. A meglévő területi különbségek tovább nőttek köszönhetően annak is, hogy a magasabb végzettséggel rendelkező munkavállalók kevésbé voltak kitéve a válság hatásainak (ÁSZ elemzés, 2022b:5), ezért alapvetően szükséges volt a határozott, erőteljes állami beavatkozás a járvány piaci folyamatokra gyakorolt hatásainak tompítása érdekében.

A magyar gazdaságot masszív fejlődési szakaszt követően érte el a válság, a foglalkoztatottsági szint 2011 óta folyamatosan nőtt (ÁSZ elemzése, 2020. szeptember). A lendület megőrzése érdekében stabilizálni kellett a visszaesést, megakadályozva a foglalkoztatottsági szint drasztikus zuhanását, ezt követően pedig második lépésként a növekedési kurzusba lépés volt a cél. Lentner szerint a 2008-as válsághoz képest paradigmaváltás történt a válságkezelésben, és ennek során Magyarország nem a fogyasztás visszafogását célozta, vagy szociális jellegű támogatásokat nyújtott, hanem szofisztikált módon, összetett mechanizmusokkal operáló támogatási eszközrendszert alkalmazott. A gazdasági kilábalás céljából a fogyasztás és a beruházások volumenének szinten tartása érdekében bértámogatásokkal biztosította a munkaerő rendelkezésre állását, bevételt nyújtva a munkavállalók részére (Lentner, 2021b:311).

A fiskális politika az életek védelme érdekében a védekezési feladatokat, valamint a gazdaság és a foglalkoztatottsági szint megvédését helyezte előtérbe a költségvetési egyensúlyra való törekvéssel szemben, ami a hiánycélok szükségszerű elengedésével járt együtt (ÁSZ Elemzés, 2022c).

Matolcsy szerint (2021a) 2019-re a gazdasági fejlődés eredményeképp a foglalkoztatottság magas szintje nyújtotta biztonság az emberek preferenciarendszerét átrendezte. A stabilnak tűnő munkahely helyett már többre értékelték a minőségi oktatást és egészségügyi ellátást. Viszont a koronavírus világjárvány hatására ismét a legfontosabb helyre emelkedett az emberek szükségletei közt a kiszámítható munkahely.

Túróczi és szerzőtársai (2020) az állami intézkedések alapján arra a következtetésre jutottak, hogy alapvető érdek a lakosság és a vállalkozások fizetőképességének a megőrzése, a munkanélküliségi ráta emelkedésének tompítása, a családok megélhetésének biztosítása. Ennek érdekében a válságból történő gyors és hatékony, versenyelőnyt biztosító kilábalás céljából a munkahelyek védelmére, a gazdasági szereplők támogatására kell, hogy koncentrálnak.

Az ÁSZ vonatkozó jelentése szerint fiskális és monetáris eszközökkel egyaránt operáló magyar válságkezelés kiemelkedő volt Európában. Méretét tekintve is robusztus volt: a gazdaságvédelmi mentőcsomag, és az azt követő akcióterv volumene a GDP 18–20%-át tette ki (ÁSZ Jelentés, 2020:13).

Az anticiklikus fiskális politika és a hitelezés volumenét biztosító, bővítő monetáris eszközök együttes hatására sikerült kellő forrást biztosítani a gazdasági szereplők részére annak érdekében, hogy a visszaesés tompítását követően kellő mozgástere legyen a gazdaságnak a fejlődési pályára álláshoz (ÁSZ, 2022c).

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA ÁLTAL ALKALMAZOTT ESZKÖZÖK A
FOGLALKOZTATÁS TERÉN JELENTKEZŐ KIHÍVÁSOK KEZELÉSÉ CÉLJÁBÓL

Magyarország Kormánya a foglalkoztatás területén kialakult helyzet kezelése céljából több beavatkozást is végrehajtott, megnyitások sorrendjében:

- Ágazati bértámogatási program,
- K+F+I szektor magasan képzett munkavállalóinak bértámogatási programja (KFI I.),
- Kutatók és fejlesztők innovációs bértámogatása (KFI II.),
- Munkahelyvédelmi bértámogatás (csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása),
- Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatása,
- Munkahelyteremtő bértámogatás.

Ezen eszközök egy része hasonló formában már rendelkezésre állt az évek óta zajló Európai Unió társfinanszírozású munkaerő-piaci projektek támogatási lehetőségei között, csak kisebb módosításokra került sor (GINOP-5.1.1-15 és GINOP-5.2.1-14), más újszerű támogatási lehetőségek teljesen új elemként kerültek beillesztésre a munkaerő-piaci projektbe (GINOP-5.3.10-17), illetve új munkaerő-piaci projekt indítására is sor került (GINOP-5.3.16-20).

Ágazati bértámogatási program

Az ágazati bértámogatást 2020. november 11-től lehetett igényelni az érintett munkáltatóknak.

A támogatás célja a korlátozások miatt nehéz helyzetbe került vállalkozások részére a munkaviszonyban foglalkoztatott személy bruttó munkabére 50 százaléka megfelelő összegű támogatás nyújtása volt, legfeljebb havi bruttó 241 500 Ft-ig, 2021. február 1. napjától havi bruttó 251.100 Ft-ig, amennyiben a munkaadó a munkavállaló részére munkabért megfizette és vállalta, hogy az érintett munkavállaló jogviszonyát a támogatás időtartamának utolsó napját követő hónap végéig fenntartja, felmondással vagy közös megegyezéssel nem szünteti meg.

K+F+I szektor magasan képzett munkavállalóinak bértámogatási programja

Túróczy és szerzőtársai (2020:83) szerint a jövő kulcsa a gazdaság innovációs képessége. Mint írják „jövőnk elsősorban azon áll, hogy a vállalkozó szellemű népesség milyen új, innovatív termékeket, szolgáltatásokat, komplex folyamatokat és rendszereket alkot meg, milyen új intézményi struktúrát hív életre”. Ennek fejlesztéséhez pedig célzott támogatások, és ösztönző adópolitika szükséges, mert a válságokból a kiutat az új, megszokottól eltérő megoldások fogják meghozni. Ezért is volt kulcsfontosságú a magas hozzáadott értéket létrehozó, innovatív munkahelyek megőrzése.

A kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának támogatására szóló (első körben) 2020. április 16. és 2020. augusztus 31. között nyújthattak be kérelmet az érintett foglalkoztatók. „A GDP növekedést három alapvető termelési tényező határozza meg: a munkaerő, a tőke, valamint a tudás (innováció, vállalkozó

szellem, technológiai fejlődés (ÁSZ Jelentés 2022a:7). Mindezek alapján a támogatási forma, illetve annak későbbi újra megnyitása az ÁSZ értékelése alapján is indokolt lépés volt, hiszen a KFI szektor magasan képzett szakembereinek munkában tartása volt, hiszen ez elengedhetetlen a gazdaság újraindításához.

Ezért többek között mérnökök, kutatók, informatikusok, magasan képzett szakemberek foglalkoztatásának fenntartása után kaphattak támogatást a vállalkozások. A munkáltatónak nyújtott támogatás összege nem haladhatta meg a munkáltatói járulékokat is figyelembe véve a havi 318 920 forintot személyenként, legalább 3 hónapig történő továbbfoglalkoztatási kötelezettség mellett.

Kutatók és fejlesztők innovációs bértámogatása

A kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának támogatásáról szóló 693/2020. (XII.29.) Korm. rendelet alapján 2021. január 4-től 2021. május 31-ig volt ismét igényelhető a Kutatási, fejlesztési és innovációs (KFI) szektor magasan képzett munkavállalói bértámogatására mintegy a KFI 1. program folytatásaként.

Munkahelyvédelmi bértámogatás (csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása)

A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében 2020. április 16. és 2020. augusztus 31. között volt igényelhető a csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása. A munkavállaló a munkáltatóval együttesen benyújtott kérelem alapján kaphatott támogatást, ha a járvány (megrendelések hiánya) miatt nehézségekkel küzdő vállalkozások leépítésének megelőzése érdekében csökkentett munkaidőt alkalmaznak. A programban a munkáltató vállalta, hogy nem szünteti meg a munkavállaló munkaviszonyát, és a munkavállaló munkaidejére és egyéni fejlesztési idejére bért fizet. A munkavállaló rendelkezésre állás túl vállalta képzési kötelezettségének teljesítését. A támogatás a munkavállalónak közvetlenül nyújtott, köztehermentes állami támogatás volt. A támogatási forma előremutató eleme, hogy a munkakörhöz kapcsolódó egyéni képzés biztosítását írja elő azon munkáltatók részére, akik érintett munkavállalóik munkaidejét több mint a felével csökkentik (ennél kisebb mértékű csökkentés esetén pedig erről megállapodhatnak) – ezzel is hozzájárulva a támogatott vállalkozás versenyképességének javításához. A vírus elleni védekezést erősítendő a kiíró ösztönözte a munkáltatókat az egyéni képzési időben olyan képzések szervezésére, amelyek otthonról is elvégezhetőek, azokon távoli eléréssel is részt lehet venni a kontaktusok számának csökkentése érdekében.

Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatása

Az önfoglalkoztatók egyszeri kompenzációs támogatására 2021. június 8-tól 2021. november 30-ig volt jogosult a veszélyhelyzeti intézkedésekkel érintett ágazatokban jogszabály alapján korlátozásokkal érintett, alkalmazott nélkül működő mikroállalkozás és önfoglalkoztató, mértéke a hirdetésny megjelenésekor érvényes garantált bérminimum egyhavi összegével egyezett meg (219 000 forint/fő).

Munkahelyteremtő bértámogatás

A munkahelyteremtő bértámogatás 2020. május 18-tól volt igényelhető 2020. augusztus 31-ig (július 15-től a 25 év alatti fiatalokra és a legalább 6 hónapja nyilvántartott álláskeresőkre leszűkített módon). A támogatás folyósítási időtartama fix 6 hónap volt, további fix 3 hónapos támogatás nélküli tovább foglalkoztatási kötelezettség teljesítése mellett. A támogatás mértéke a foglalkoztatót terhelő bruttó bér és szociális hozzájárulási adó 100%-a, de legfeljebb 200 ezer Ft volt. A támogatás már nem a munkahelyek megtartását, hanem az új munkahelyek teremtését célozta, a foglalkoztatási helyzet javítása, és a gazdaság újraindítása érdekében. Ennek megfelelően a támogatással alkalmazott munkavállaló(k)nak növekedést kellett eredményeznie a támogatás iránti kérelem benyújtását megelőző hat havi átlagos statisztikai létszámhoz képest, a jogviszony támogatási időszak alatti fenntartása mellett.

AZ EGYES MAKROGAZDASÁGI PROGRAMOK HATÉKONYSÁGÁNAK ELEMZÉSE
HEVES MEGYÉBEN

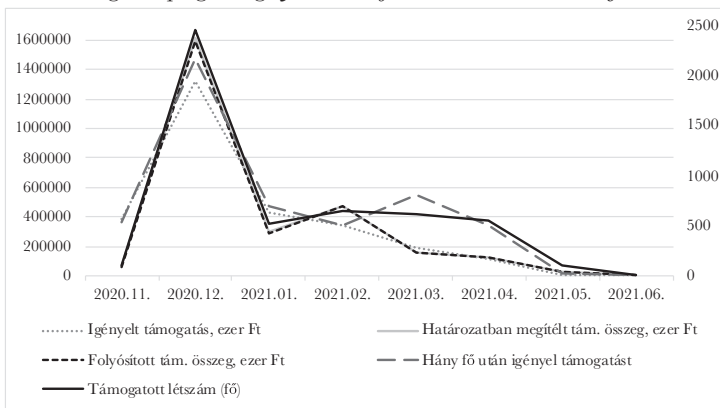
Ágazati bértámogatási program

Támogatás iránti igényt 966 vállalkozás nyújtott be, összesen 5 244 fő munkavállaló támogatására, 2 792 273 000 Ft összegre, amelyből végül 911 vállalkozás 4 999 munkavállalója részére 2 724 414 000 Ft összegű támogatást folyósított a Heves Megyei Kormányhivatal.

Kiemelendő, hogy a támogatás igénylésnek és felhasználásának, elszámolásának feltételeit meghatározó hirdetmény mintegy 15 alkalommal került módosításra, hét (!) hónap alatt – átlagosan kéthetenként.

Ezzel együtt a támogatás igénylésének egyszerűségét és a hatósági munka támogató jellegét kiválóan szemlélteti az, hogy kérelmezők 94 %-a részére a megítélt összegek 99%-a kifizetésre került. A támogatás főbb mutatói intenzitásának 2020. november és 2021. május (minimális júniusra való áthúzóadás mellett) közötti dinamikája a következő.

1. ábra: Ágazati bértámogatási program igénylések és kifizetések időbeli dinamikája

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

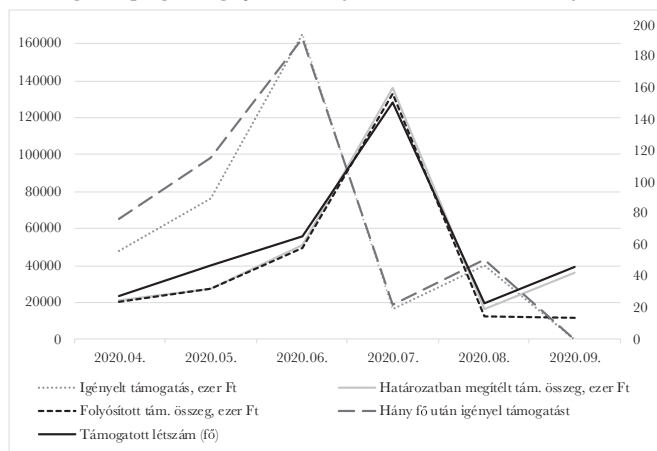
Az indításhoz képest a támogatások folyósításának orozslánrészének következő hónapra való átcúszása az indítási hónapban benyújtott alacsony számú támogatási kérelemmel, illetve a kezdeti – később némileg csökkenő mértékű – nagyjából tíz napos ügyintézési határidővel magyarázható (ami az egyes megítélt támogatások volumenének fényében még így is rendkívül gyorsnak és rugalmasnak mondható).

K+F+I szektor magasan képzett munkavállalóinak bértámogatási programja

A rendelkezésemre (27 munkáltató 361 munkavállalója részére folyósított 255 136 ezer Ft támogatás) álló adatok alapján megállapítható, hogy fenti program végrehajtása is sikeresnek mondható, különösen akkor, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy egy vállalkozás 50 fő támogatására benyújtott igényét a kérelmező először visszavonta, majd ezt követően pár nappal később – immár vélhetően helyesen – újra benyújtotta, és ugyanekkora létszámra részére a támogatás megállapításra és folyósításra került. Önmagában az összeg nagyságrendje is meglepő annak fényében, hogy pl. az Eszterházy Károly Egyetem Területi Innovációs Platformjának mindösszesen csak 18 tagja van, ami még drasztikusan szűkül is, ha csak a fajsúlyos, nem állami tagokat vesszük figyelembe (ld.: Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal honlapja).

A támogatások időbeli igénybevételének alakulását az alábbi ábra szemlélteti.

2. ábra: KFI 1. bértámogatási program igénylések és kifizetések időbeli dinamikája

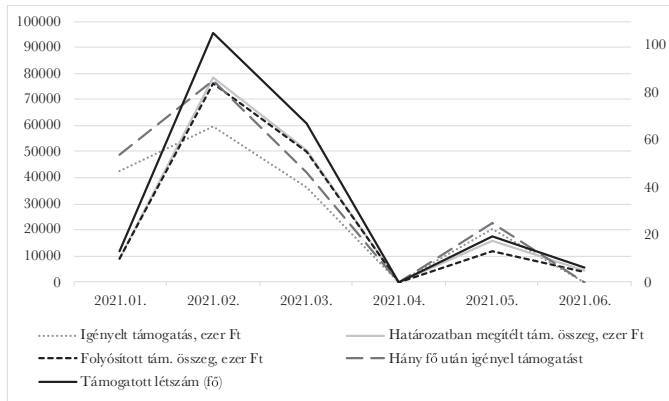
Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Az ábra tekintetében az igénylések és a megítélt támogatások folyósításának lassabb felfutásának az oka, hogy a programra az első támogatási kérelmek 2020. április 20. után kezdtek beérkezni. Májusban alapvetően 1-9 főt foglalkoztató munkáltatók nyújtottak be kérelmeket, majd a hónap utolsó öt napján három munkáltató adta be támogatási kérelmét 198 munkavállaló tekintetében, amelyek júliusra áthúzódó elbírálása és folyósítása tolta el időben a diagramokat egymástól.

Kutatók és fejlesztők innovációs bértámogatása

A K+F+I bértámogatás második körében 25 munkáltató 211 munkavállalójának foglalkoztatásának támogatására került sor 158 889 ezer Ft támogatás megállapításával, amelynek 95%-a került teljesítésre 151 196 ezer Ft összegben.

3. ábra: KFI 2. bértámogatási program igénylések és kifizetések időbeli dinamikája

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

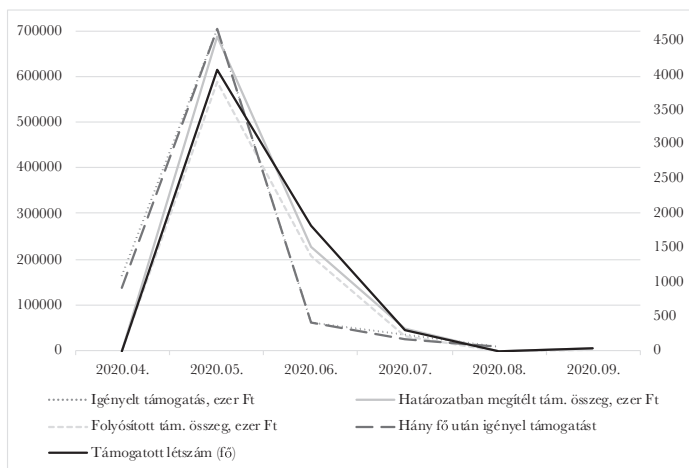
Az alacsonyabb hatékonyság itt is arra vezethető vissza, hogy több vállalkozás hiánypótlás teljesítése helyett kérelmét visszavonta, és később azt újra benyújtva az igényelt támogatások részükre megállapításra kerültek. A Hatóság ezen gyakorlata ügyfélbarát eljárásra utal, ugyanis gyakorlatilag a hibásan beérkező kérelmet az ügyintézők segítségével a kérelmezők rövid úton javítják, és az új, immár helyes kérelmük gyorsabb elbírálást nyerhessen azáltal, hogy nem várják meg az érdemi, elutasító döntés kiadmányozását (ennek véglegessé válásáig ugyanis új kérelem azonos tárgyban nem nyújtható be), hanem még azelőtt visszavonják a kérelmüket, hogy az újat minél előbb benyújthassák a támogatás mielőbbi folyósítás céljából.

Munkahelyvédelmi bértámogatás (csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása)

A támogatás Heves megyében (is) igen népszerű volt, 389 munkáltató igényelte 6 362 fő munkavállalója részére, és az igényelt összegeket a Hatóság 97%-ban jóvá is hagyta – mindösszesen 14 visszavont és 5 elutasított kérelem mellett. Mindez bizonyítja, hogy ez egy széles rétegek számára is egyszerűen benyújtható kérelmetípus volt, és ismét a Hatóság által végzett magas szintű koordinációs és kooperációs tevékenységre utal. Az első támogatási kérelmek benyújtására hó végén, 2020. április 20-tól került sor, így az igazi csúcs a következő naptári hónapban jelentkezett – ezt követően az érdeklődés drasztikusan csökkent. Az ábra alakulása tökéletesen mutatja a munkáltatók azonnali segítségre való meglapozott igényét, melyet kiválóan lekövetett a folyósítások üteme is – hiszen kétszer ad, aki gyorsan ad. Megjegyzendő,

hogy a program nagyon költséghatékonyak bizonyultak tekintve azt, hogy az Ágazati Bértámogatási Programban lényegesen nagyobb összeg került összességében kifizetésre (2 758 698 ezer Ft), de jelen esetben ebből a támogatásból mintegy 1 200-al több munkahelyet sikerült támogatni, szemben az Ágazati Bértámogatási Program keretében támogatott 4 999-el.

4. ábra: Munkahelyvédelmi bértámogatási program igénylések és kifizetések időbeli dinamikája

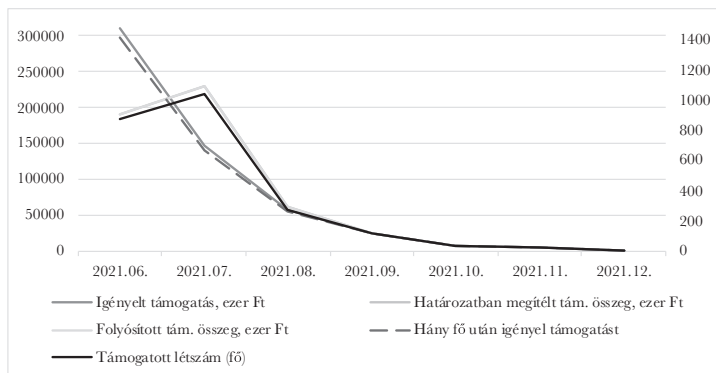

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatása

Az Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatására 2 532 kérelem érkezett, melyből 2 388 esetben született támogatói döntés összesen 522 972 ezer Ft összegben. Mint látható, nem egészen fél év alatt jelentős volumenű kérelmet dolgozott fel a területi közigazgatás foglalkoztatási szervezetrendszer, és ez idő alatt csak Heves megyében több mint félmilliárd forint támogatást nyújtott többnyire kiszolgáltatott, tőketartalékkal általában nem rendelkező önfoglalkoztatotti társadalmi csoport számára. A támogatások igénylésnek és kifizetésének időbeli elemzéséből látható, hogy a támogatási időszak elején hatalmas roham indult a kérelembenyújtás terén, amit a Hatóság időbeli elcsúszással tudott csak kielégíteni, és – közben köszönhetően már a kérelmezők csökkenő számának is – majd két hónapba tellett, mire naprakésznek lehetett nevezni az ügyintézés. Megítélésem szerint ez kiválóan mutatja be, mennyire szükség volt erre a támogatási formára a célcsoport körében – miközben bekerülési költsége a többi támogatáshoz mérten – különösen fajlagosan – meglehetősen alacsonynak tekinthető. A támogatások induláskori igénylésének és folyósításának volumene között látható időbeli különbség itt is a benyújtás hó végi időpontjára és az ügyintézési idő miatti csúszásra vezethető vissza.

5. ábra: Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatása program igényléseinek és kifizetéseinek időbeli dinamikája

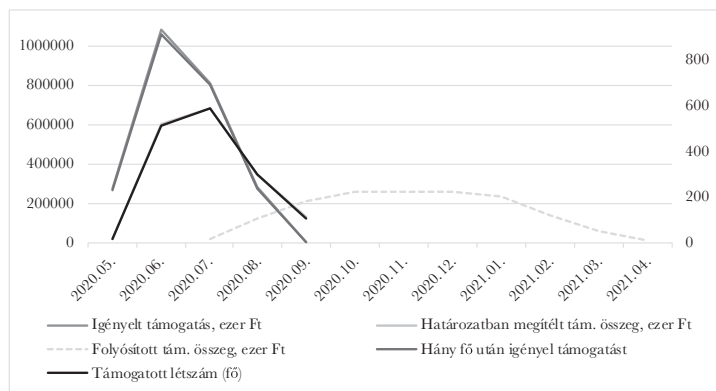

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Munkahelyteremtő bértámogatás

A támogatás keretében 969 munkáltató részére 1 584 627 ezer Ft támogatást folyósított a Kormányhivatal 1 549 munkahely létrejöttének ösztönzése céljából. Feltűnő, hogy a megítelt támogatásoknak végül csak 88 %-a került kifizetésre, melynek a dolgozatban érintett többi pályázat lényegesen magasabb (majdnem teljes körű) eredményességi mutatóival szemben az lehet az oka, hogy jelen helyzetben számos feltétel teljesítését kellett vállalni a pályázat során (és annak teljesítését a havi elszámolásokkor bemutatni). Ezeket több pályázó nem tudta teljesíteni (ami leginkább a 3 havi tovább foglalkoztatási kötelezettség nemteljesítésére vezethető vissza), és így a havi ütemezésben kifizetendő támogatás egy része nem volt folyósítható (a folyósítások havi részletekben zajlottak, és csak akkor kerültek utalásra, ha az előző havi támogatással a munkáltató határidőre, rendben elszámolt).

6. ábra: Munkahelyteremtő bértámogatási program igénylések és kifizetések időbeli dinamikája

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Azonnal látható eltérés a támogatási igények és folyósítások alakulását mutató görbék közötti különbség: az igénylések görbéje hegyes, mert a teljes (legfeljebb hathavi) bértámogatás iránti igényt egyszerre adta be a kérelmező, míg mivel a támogatás folyósítása, mint fentebb említettem havi elszámolásokat követően szakaszosan (legfeljebb hat részletben) történt, ezért annak görbéje laposan elnyújtott. Megjegyzendő, hogy valójában a támogatott létszám görbéjének is laposnak kellene lennie, mert amíg folyósították a támogatást, a támogatott munkavállalónak alkalmazásban kellett állnia, de ez statisztikákban csak a megállapító határozat keltének hónapjánál jelenik meg.

A központi költségvetés likviditása szempontjából ez előrelépésnek tekinthető az előző támogatásokhoz képest, mivel ez így már nem egyszerre jelentkezett a kifizetések során, hanem időben elnyújtva, kiegyensúlyozottabb finanszírozhatóságot biztosítva. Igaz az is ellenben, hogy a mentőövet jelentő segítségre gyorsan és azonnal volt szüksége a gazdasági szereplőknek.

Míg a támogatások közül a vizsgált időszakban az összszerűség volumenében ez volt a második legkeresettebb program (tehát létjogosultságát az igénybevételi adatok világosan igazolják), addig az érintett létszám tekintetében a hat közül pusztán a negyedik, csupán a magasan kvalifikált szakemberek foglalkoztatását támogató két KFI programot előzi meg – ebből fakadóan a fajlagos támogatási összeg viszont a legmagasabb mind közül, ahogy még azt később látni fogjuk.

1. táblázat: Bértámogatási programok főbb jellemzői, összesítés

Támogatás	Hány fő után igényel támogatást	Igényelt támogatás, (ezer Ft)	Támogatott létszám (fő)	Határozatban megítélt tám. összeg (ezer Ft)	Folyósított tám. összeg (ezer Ft)
Ágazati bértámogatási program	5 244	2 792 111	4 999	2 758 698	2 724 414
KFI_1	458	346 709	361	289 939	255 136
KFI_2	210	158 899	210	158 899	151 196
Munkahelyvédelmi bértámogatás	6 210	972 335	6 212	966 672	828 776
Önfoglalkoztatók bértámogatása	2 532	554 508	2 388	522 972	522 972
Munkahelyteremtő bértámogatás	2 088	2 461 103	1 536	1 796 667	1 584 627
Összesen:	16 742	7 285 665	15 706	6 493 847	6 067 121

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

ÖSSZEGEZÉS

A Heves Megyei Kormányhivatal a Kormány COVID-19 világjárvány munkaerőpiaci hatásainak enyhítését, majd a gazdaságélénkítést célzó eszközeinek közvetítése, vagyis a programokban foglaltak végrehajtása során a 4 681 munkáltató 15 706 Heves megyei lakos munkavállalója részére 6 493 847 ezer Ft összegű támogatási igényt hagyott jóvá, melyből 6 067 121 ezer Ft felhasználásra (folyósításra) került, ami kifejezetten magas, 93%-os hatékonyságot mutat.

Az egyes programok keretében folyósított támogatások összege folyósított összegeinek egymáshoz való arányát a lentebbi táblázat szemlélteti. Jól látható a két támogatási program, mely összegszerűségében a támogatások oroszlánrészét adta. Megyénkben arányait tekintve sajnálatos módon meglehetősen alacsonynak tűnik a KFI bértámogatások volumene.

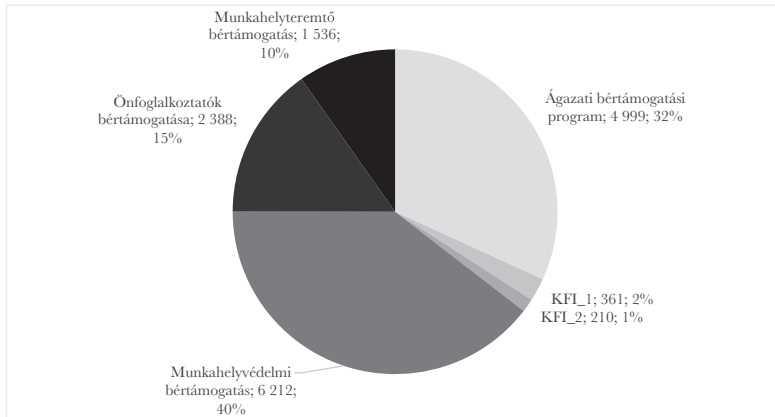
7. ábra: Folyósított bértámogatások összege és aránya

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Az egyes programok keretében támogatott munkavállalók számának egymáshoz való arányát a következő ábra szemlélteti.

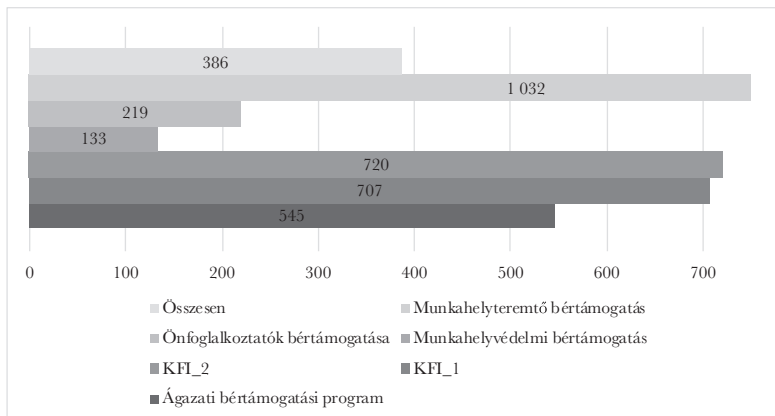
8. ábra: Támogatott munkavállalói létszám, és programok szerinti arányuk

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Itt már látható a fentebb is említett eltolódás, a munkahelyek megmentéséhez kiváló eszköznek bizonyult az ágazati bértámogatási program és a munkahelyvédelmi bértámogatás a támogatott munkahelyek számosságát tekintve, de igaz ez az önfoglalkoztatók bértámogatására is, tekintve, hogy egy jellemzően egy lábbon álló, kisebb mértékű jövedelemtermelő-képességű rétegről beszélünk. A folyósított támogatások fajlagos összegének alakulása és annak arányait az alábbi diagram mutatja be.

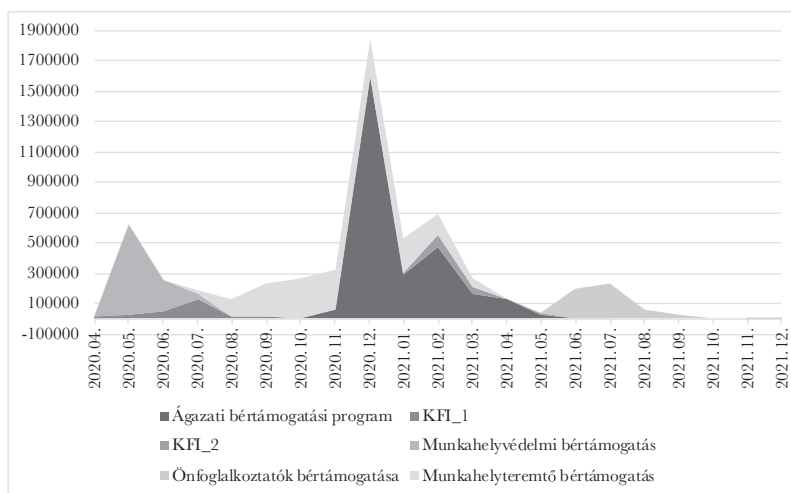
9. ábra: Folyósított támogatások fajlagos összegei, ezer forint / fő

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

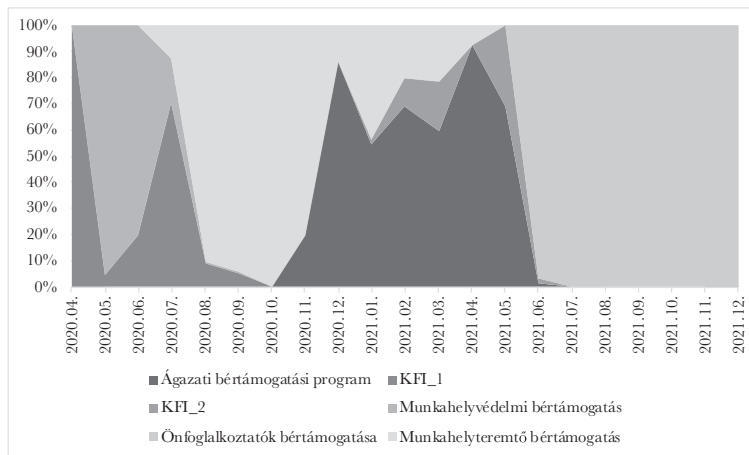
Innen látható, hogy Magyarország Kormánya a hangsúlyt a magasan képzett munkaerő megmentésére, és a gazdaság újraindítására helyezte – igaz ez akkor is, ha a támogatások összegének, vagy a támogatott munkavállalók számának összesített volumene egyébként nem ezt sejteti. A válság kezdetén ugyan kisebb fajlagos összegű támogatás mellett a válság kitörésekor minél szélesebb kör támogatása volt a cél, majd ezt követően a támogatások a stabilizálást követően már magasabb fajlagos összeggel operálva a gazdaság újraindítását célozták meg. Az elemzett támogatások kifizetésének intenzitása volumenében, és relatív súlyokat tekintve a következőképp alakult:

10. ábra: Bértámogatási programok kifizetéseinek időbeli dinamikája (adatok ezer forintban)

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

11. ábra: Egyes bértámogatások havi folyósításokban betöltött relatív súlya

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Jól látható, hogy a gazdaság megvédését követően 2021 júniusától már ténylegesen annak újraindítása volt a cél.

KÖVETKEZTETÉSEK

A Kormányzat felismerve a COVID-19 világjárvány által generált veszélyeket, és azok munkaerőpiacra gyakorolt hatásait, fiskális eszközökkel avatkozott be, előbb a károk mérséklése, majd a potenciális kibocsátás szintjéhez való minél gyorsabb visszatérés ösztönzése céljából. Az alkalmazott eszközök hatásosnak bizonyultak, biztosították a munkaerőpiaci rezilienciát – visszafogta az elbocsátások mértékét, segítette a vállalkozásokat a munkaerő megtartásában (későbbi költségektől kímélve meg őket, valamint biztosította a későbbi minél gyorsabb kilábalást), és legfőképpen a bértámogatások és moratóriumok útján stabilizálta a lakosság helyzetét (MNB Növekedési jelentés, 2021).

Heves megye lakossága 2020. január 1-jén 293 421 fő volt, amelyből mintegy 184 ezer fő tartozik a 15 – 65 év közötti aktív korú lakosság tagjai közé. A foglalkoztatottak száma 123 ezer fő volt (KSH Stadat), így elmondható, hogy a munkahelyek megőrzését, majd bővítését célzó támogatások sorban az érintett lakossági csoport 8,5; 11,9 és 12,3%-a, ami már arányaiban jelentősnek minősül. Tehát a központi támogatások a megye foglalkoztatottjainak széles körét érintették (kifejezetten igaz ez korábbi támogatások összevetésében) és segítettek abban, hogy munkájukat megtarthassák, vagy munkaviszonyt hozhassanak létre és jövedelemhez juthassanak.

Amennyiben megvizsgáljuk Heves megyében élő regisztrált munkanélküli lakosság negyedéves bontású összesítését, az alábbi adatokat láthatjuk.

2. táblázat: Regisztrált munkanélküliek számának alakulása 2020- 2021.

Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	2020					2021				
	2020 Q 1	2020 Q 2	2020 Q 3	2020 Q 4	2020	2021 Q 1	2021 Q 2	2021 Q 3	2021 Q 4	2021
1001 Egri Járási Hivatal	3 097	4 406	4 512	3 467	3 871	3 687	3 553	3 058	2 823	3 280
1002 Gyöngyösi Járási Hivatal	2 017	2 781	2 866	2 555	2 555	2 606	2 475	2 400	2 239	2 430
1003 Hatvani Járási Hivatal	1 683	2 311	2 357	2 039	2 097	1 943	1 797	1 783	1 776	1 825
1004 Hevesi Járási Hivatal	2 712	2 941	2 660	2 381	2 674	2 530	2 302	2 278	2 351	2 365
1005 Füzesabonyi Járási Hivatal	1 022	1 286	1 242	1 083	1 158	1 135	1 029	973	913	1 012
1007 Pétervásárai Járási Hivatal	1 138	1 382	1 328	1 232	1 270	1 228	1 116	1 109	1 092	1 136
10 Heves megye	11 669	15 106	14 964	12 757	13624	13 130	12 272	11 600	11 194	12049

Forrás: Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.)

Annak a fikciónak elméleti bemutatása érdekében, hogy támogatások nélkül, hogy alakult volna Heves megye foglalkoztatási helyzete, a KSH adatsorait hívtam segítségül¹. Elméleti összehasonlításom kiinduló időpontjának 2020. első negyedévet választom, ami épphogy érintett volt az első veszélyhelyzet kihirdetésével (2020, március 11. 15:00 óra).

A KSH által alkalmazott ILO módszertan², és az NFSZ regisztráción alapuló munkanélküliségi adatai³ és az abból számított munkanélküliségi ráta között van eltérés, így először a jobb összehasonlítás érdekében az EURES⁴ honlapján közzétett adatokat fogom a vizsgálathoz felhasználni.

Az alábbi táblázatban azt próbálom bemutatni, hogy a COVID-19 világvárvány milyen hatást lett volna képes gyakorolni Heves megye gazdaságára, és ezen keresztül a munkaerőpiacra, ha nem avatkozik közbe a Kormány fiskális eszközeinek felhasználásával a folyamatokba.

3. táblázat: KSH módszertan alapján modellezett munkanélküliségi ráta számítása

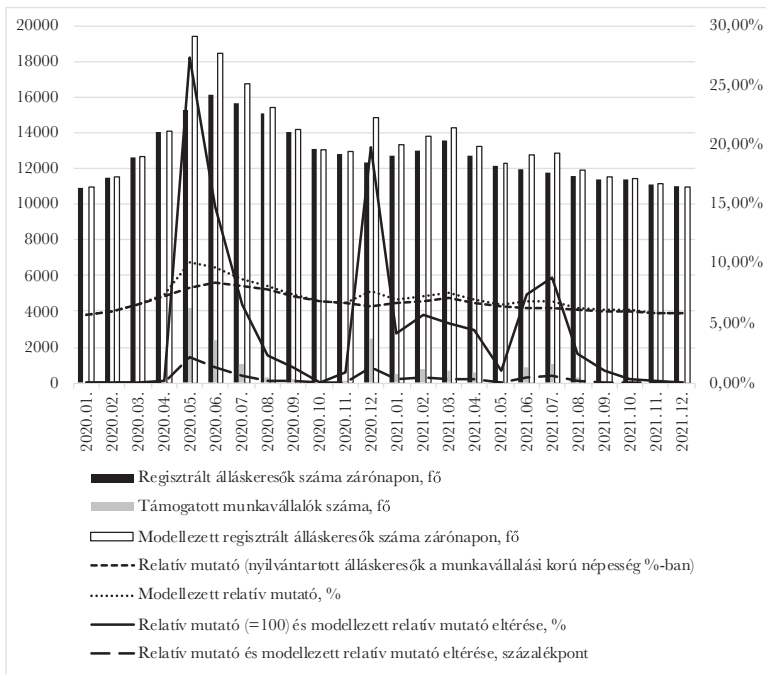
	2020 Q1	2021 Q4	2021 Q4 támogatások nélkül
Lakónépesség (tárgyév január 1., KSH)	293 421	291 967	291 967
A gazdaságilag aktív népesség (14–65 év) száma, fő (tárgyév január 1., KSH)	188 840	186 537	186 537
Nyilvántartott álláskeresők száma, fő (Heves Megyei Kormányhivatal)	11 669	11 194	26 895
Nyilvántartott álláskeresők a lakónépesség %-ában	3,98%	3,83%	9,21%
Nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ában	6,18%	6,00%	14,42%

Forrás: saját szerkesztés, KSH és Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Bár az általam így módon rendelkezésemre álló adatok alapján számolt relatív mutatók mindegyikében vannak eltérések, akár a KSH módszertan szerint számolt, akár az NFSZ által közölt adatokhoz képest, de ennyiből is kiviláglik, hogy hatalmas hiba lett volna a munkáltatókat a COVID-19 világjárvány okozta gazdasági válságban segítség nélkül hagyni: a munkanélküliek száma 240%-kal emelkedett volna ezek nélkül, aminek következményeit lehetetlen lenne felbecsülni.

Kérdéses, hogy a gazdaság piaci folyamatainak önszabályozó rendszerei esetlegesen milyen mértékben befolyásolták volna ezt a feltevést. De még ha feltételezzük is, hogy valamilyen szinten a gazdaság önerőből is enyhíteni tudott volna a válság hatásán, és előbb – utóbb magához tér fiskális jellegű beavatkozás nélkül, akkor vegyük figyelembe a gazdaság szinergikus hatásait, és egy ilyen szintű válság kapcsolódó vállalatokra, azok foglalkoztatási szintjére gyakorolt közvetett hatását – ami tovább növekvő mértékű munkanélküliséget is eredményezhetett volna.

12. ábra: Alapvető munkaerőpiaci mérőszámok alakulása támogatásokkal, és elméleti modellezése azok nélkül

Forrás: saját szerkesztés, Heves Megyei Kormányhivatal adatai (2020-2021.) alapján

Kijelenthető tehát, hogy a Kormány gazdaságvédelmi intézkedései sikeresen elérték a kívánt hatást, hiszen a KSH adatsoraira támaszkodva Heves megye munkanélküliségi rátája a válság kirobbanása előtti, 2020. I. negyedéves 2,1%-ról a mélypontot jelentő 2020. II. negyedéves szinte duplázódás utáni 4,1%-on át 2022. I. negyedévére már 2,9%-on áll.

Amennyiben a KSH módszertantól eltérő, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztrált munkanélküliek számán alapuló módszertanával havi bontásban vizsgáljuk azt, miként alakult volna a munkanélküliség relatív mutatója (nyilvántartott álláskeresők a munkavállalási korú népesség %-ban), a fenti képet kapjuk (12. ábra) azt követően, hogy létrehoztam egy általam „modellezett” regisztrált álláskeresői létszámot oly módon, hogy a ténylegesen regisztrált álláskeresők számához hozzáadtam az adott hónapban támogatott munkavállalók számát.

A tényleges és a modellezett relatív munkanélküliségi ráta közötti százalékos eltérés egy esetben megközelítette a 30%-ot (2020. május; 27,34%), és további két esetben haladta volna meg több, mint 10%-kal (2020. június 14,77%; 2020. december 19,80%) támogatások hiányában a munkanélküliségi ráta modellezésem szerint a tényleges lefolyás szerinti mutatót.

Nehéz lenne megjósolni, hogyan alakultak volna a munkanélküliségi adatok Heves megyében a Kormány által nyújtott bértámogatások hiányában, de megérzésem szerint ez utóbbi táblázat – bár így is jelentős különbségeket mutat a modellezett és valós mutató között – a kumulatív hatások miatt vélhetően még egy kedvező képet fest arról a lefolyási lehetőségről, ami bértámogatások hiányában történt volna meg.

Megítélésem szerint Heves megye viszonylatában eredményesen sikerült bemutatnom Magyarország Kormányának válságkezelésben elért eredményeit és egyben azt, hogy ezek nélkül számos munkavállaló, és rajtuk keresztül családjaik egzisztenciája lehetetlenültné volna igen rövid idő alatt.

ZÁRSZÓ

Összességében is elmondható, hogy a munkaerőpiaci kínálat növekedése, a magasabb képzettségi szinteket igénylő szektorok erősödése és az atipikus foglalkoztatási formák jelentette rugalmasság tényerése bővítette a munkaerőpiaci lehetőségeket, és hozzájárult a gazdasági fejlődés újraindulásához (ÁSZ Elemzés, 2022b.).

Oberfrank (2022) szerint a vállalati hitelezés fenntartása, a lakosság digitális írástudásának fejlődése és bizonyos gazdaságszerkezeti okok (pl.: turizmus alacsony nemzetgazdasági súlya) tették rezilienssé az egyes államokat és sikeressé a válságkezelést. Lényeges elem volt a gazdaság gyors újraindításához a vállalkozások kapacitásainak megóvása a válság hatásaitól (kiemelten a munkaerő rendelkezésre állásának biztosítása a felívelő szakasz kezdetére, kiküszöbölve ezzel az elvesztett know-how betanulása és a toborzással járó költségeket és időt), melyet Magyarország célzott fiskális támogatásokkal, és a hitelezés fenntartását biztosító monetáris eszközökkel is biztosított.

A gazdasági szereplők helyzetét könnyítő adópolitikai és bértámogatási intézkedések összhangot alkotva a monetáris politika által bővített hitelezési lehetőségekkel szinergikusan biztosították azt a felhajtóerőt a gazdaság részére, aminek köszönhetően az rövid időn belül talpra állva a visszaesésből ismét növekedési kurzusra váltott (ÁSZ Elemzés, 2022c:1-2).

A szinergia – hatást kívánta erősíteni az ÁSZ ellenőrző – tanácsadó tevékenysége is, annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló erőforrások minél hatékonyabban szolgálják a lakosság és a gazdaság védelmét (v.ö. Domokos, 2020). Az ÁSZ tevékenységének fokozása indokolt

volt: Molnár és szerzőtársai szerint (Molnár et al., 2021:68) a konjunktúra felfutásához a gazdaságban mind a termelő gazdasági szereplők, mind a fogyasztók részéről szükség van a bizalom kiépítésére. Ennek növeléséhez az Állami Számvevőszék független ellenőrzéseivel és azok megállapításainak publikálásával hozzájárult.

A válságkezelés eredményeinek bemutatására, és az egyes államok teljesítményének összevetése céljából a sikeresség egyik mutatójaként dolgozta ki a Magyar Nemzeti Bank a Járványkezelési Versenyképességi Mutatót (Pandemic Treatment Index, PATRIX). Mindezek alapján hazánk a 27 EU tagállam közül az előkelő 8. helyre került (Asztalos, 2022), bizonyítva annak objektív, európai összevetésben is elismerést érdemlő sikerességét. Ezt igazolják Lenter 2021a:4) megállapításai is, az európai kitekintése alapján.

Mint Matolcsy (2021b) megállapította: „A 2020 elején indult új gazdaságtörténeti szakasz egy összetett sokkal kezdődött, amelyből a 2008–2009-es pénzügyi válsághoz képest gyorsabban jött ki Magyarország. Akkor 6,5 év, most csak 18 hónap kellett a válság előtti GDP-szint helyreállításához. Mára azonban világossá vált, hogy a válságnak nincs vége, sőt új elemekkel bővül, és az egész évtizedre tartós, döntően negatív hatásokkal jár. Érdemes azt is szem előtt tartani, hogy a 2020-as évtized meglepő hasonlóságokat kezd mutatni az 1970-es évek meghatározó folyamataival a geopolitika, az energia, az infláció, a kamatok és az árfolyamok területén is.”

És ez a „jóslat” sajnos nem várt módon igazolta önmagát.

JEGYZETEK

- ¹ KSH, 20.2.2.11. Munkanélküliségi ráta, megye és régió szerint, negyedévente [%]
- ² Munkanélküli az, aki a vonatkozási héten nem dolgozott, és nincs is olyan munkája, amelytől csak átmenetileg, vagy – gyermekgondozási ellátás igénybe vétele esetén – tartósan volt távol, a kikérdezést megelőző négy hét folyamán aktívan keresett munkát, és két héten belül munkába tudna állni, ha találna megfelelő állást. Az a foglalkoztatottnak nem minősülő személy, aki már talált munkát, amelyben 90 napon belül dolgozni kezd, csak abban az esetben számít munkanélkülinek, ha – adott esetben – két héten belül munkába tudna állni. (KSH módszertan 20. munkaerő)
- ³ NFSZ-nél nyilvántartott álláskereső az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart. (NFSZ Munkaügyi tudástár)
- ⁴ Az 1994-ben elindított EURES a foglalkoztatási szolgálatok európai együttműködési hálózata, amelynek célja a munkavállalók szabad mozgásának megkönnyítése (EURES honlap).
- ⁵ Az alkalmazott fiskális és monetáris eszközök rendszerezett bemutatását ld. Pozsgay et al. 2020. pp. 36.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Állami Számvevőszék (2022c): *A monetáris politika és a fiskális politika gazdaságra gyakorolt hatása a válságkezelésben.* 2022c. https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2022/E2209_Mon_fisk_pol_1_.pdf?download=true, Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Állami Számvevőszék (2020): *A COVID-19 járvány közpénzügyi hatásainak értékelése 2020. június* https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2020/covid_20200629.pdf?download=true, Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Állami Számvevőszék (2020): *Járványhelyzet és munkaerőpiac A járványhelyzettel összefüggő gazdaságvédelmi akcióterv munkaerőpiacra gyakorolt hatásai.* https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2020/jarvanyhelyzet_munkaeropiac_2020_09_30.pdf?download=true, Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Állami Számvevőszék (2022a): *A foglalkoztatottak képzettség szerinti összetételének változása, és ennek hatása a gazdasági növekedésre* https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2022/E2127_Foglalkoztatottak_kepzettseg.pdf?download=true, Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Állami Számvevőszék (2022b): *Foglalkoztatás a COVID-19 járvány idején, a gazdaságvédelmi akcióterv és a gazdaság újraindítását szolgáló eszközök munkaerőpiacra gyakorolt hatásai.* https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2022/E2205_Foglalkoztatasi_Covid19_elemez_s.pdf?download=true, Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Asztalos Péter (2022): *A kedvező gazdasági és munkaerőpiaci adatok mutatják a hazai járványkezelés sikerét* <https://www.mnb.hu/letoltes/asztalos-peter-jarvanykezesi-versenykepességi-mutato-2022-január.pdf> (Letöltés időpontja: 2022.07.16.)
- Báger Gusztáv – Parragh Bianka (2020): A koronavírus-válság, a fenntartható fejlődés és az ösztönző állam modellje *Pénzügyi Szemle/Public Finance Quarterly* 65: 2. Különszám pp. 86-113.
- Baksay Gergely – Balatoni András (2021): *Tőkesúly vagy lendkerék? – Hogyan és miért lehet anticiklikus a gazdaságpolitika.* <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2021/09/tokesuly-vagy-lendkerék-hogyan-es-miert-lehet-anticiklikus-a-gazdasagpolitika> Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Domokos László (2020): A jól irányított állam fenntarthatóságának támogatása a járványügyi helyzet idején. *Polgári Szemle*, 16. évf. 4-6. szám, 15-30.
- Halmi Péter (2021): Középpontban a reziliencia. A Gazdasági és Monetáris Unió mélyülésének egyes mechanizmusai, *Pénzügyi Szemle* 2021/1. 7-31.
- Lentner Csaba (2021a): A Covid 19-járvány hatásai a magyar gazdaságra és a fiskális válságkezelés főbb területei *Új Magyar Közigazgatás* 14 : 3 pp. 1-8.
- Lentner Csaba (2021b): A magyar állampénzügyi rendszer rezilienciája a COVID-19 járvány kapcsán *SCIENTIA ET SECURITAS* 2 : 3 pp. 308-315.
- Magyar Nemzeti Bank (2021): *Növekedési jelentés 2021.* <https://www.mnb.hu/letoltes/novjel-2020-hun.pdf>
- Matolcsy György (2021): *A járvány gazdasági következményei.* Magyar Nemzet 2021.09.13.
- Matolcsy György (2021): *Irányváltást a helyreállításban!* Magyar Nemzet 2021.11.15.
- Molnár Dániel – Horváth Diána – Regős Gábor (2021): W-kilábalás a koronavírus - járvány két hullámában, *Pénzügyi Szemle.* 2021/1. 66-87.
- Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal (2021): *Megalapított Területi Innovációs Platformok.* NKIFH. <https://nkfih.gov.hu/tip/megalapított-tip> Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- Oberfrank Balázs (2022): *A koronavírus kiemelte a versenyképesség kulcsszerepét.* <https://www.mnb.hu/letoltes/oberfrank-balazs-a-koronavirus-kiemelte-a-versenykepesség-kulcsszerepét.pdf>, 2022. Letöltés időpontja: 2022.07.16.
- Posgay István – Regős Gábor – Horváth Diána – Molnár Dániel (2020): A koronavírus-járvány gazdasági hatásairól *Polgári Szemle*, 16. évf. 4-6. szám, 2020, 31-50.
- Rákóczi Attila – Krizsán Anett (2021): A Békés Megyei Kormányhivatal feladatellátása a koronavírus járvány elleni védekezés időszakában *Polgári Szemle*, 17. évf. 4-6. szám.
- Túróczi Imre – Mester Éva – Zéman Zoltán (2020): Magyarország versus Covid-19: intézkedések, tapasztalatok, jövőkép *Polgári Szemle*, 16. évf. 1-3. szám 78-93.

EGYÉB HIVATKOZÁSOK

- EURES (2020.) Munkaerőpiaci információk MAGYARORSZÁG 2020 EURES https://eures.munka.hu/Documents/EURES_LMI2020_Magyarország.pdf Letöltés időpontja 2022.05.25.
- EURES (2021.) Munkaerőpiaci információk MAGYARORSZÁG 2021 EURES https://eures.munka.hu/Documents/EURES_LMI2021_Magyarorsz%C3%A1g.pdf Letöltés időpontja 2022.05.25.
- Korm. rendelet (2020): A koronavírus járvány negatív munkaerő-piaci hatásainak ellensúlyozása céljából a veszélyhelyzet idején történő csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról szóló 105/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-105-20-22>
- Korm. rendelet (2020): A kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának támogatásáról szóló 693/2020. (XII.29.) Korm. Rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-693-20-22>
- Korm. rendelet (2020): A veszélyhelyzet ideje alatt egyes gazdaságvédelmi intézkedésekről szóló 485/2020. (XI. 11.) Korm. Rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-485-20-22>
- Korm. rendelet (2020): A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet <https://njt.hu/jogszabaly/2020-40-20-22>
- KSH (2022.) Munkanélküliségi ráta, megye és régió szerint, negyedévente [%]. KSH. https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0171.html Letöltés időpontja 2022.05.25.
- KSH (2022.): A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, megye és régió szerint. https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0076.html (Letöltés időpontja 2022.05.25.)
- KSH (2022.): A gazdaságilag aktív népesség száma, megye és régió szerint, negyedévente. https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0167.html (Letöltés időpontja: 2022.05.25.)
- KSH (2022.): A lakónépesség korcsoport, megye és régió szerint, január 1. KSH Stadat, https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0035.html (Letöltés időpontja 2022.05.25.)
- KSH (2022.): A lakónépesség nem, megye és régió szerint, január 1. KSH. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0034.html (Letöltés időpontja 2022.05.25)
- KSH (2022.): Munkaerő módszertan, https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/mun_modsz.html Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ (2020) Munkahelyteremtő bértámogatás. https://nfsz.munka.hu/cikk/936/Munkahelyteremto_bertamogatás Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ (2020): Ágazati bértámogatási program. https://nfsz.munka.hu/cikk/1294/Agazati_bertamogatasi_program (Letöltés időpontja: 2022.05.25.)
- NFSZ (2020.) Munkahelyvédelmi bértámogatás csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatása. https://nfsz.munka.hu/cikk/601/Gazdasagvedelmi_Akcioterv_2020_aprilis_16tol_elerheto_a_Munkahelyvedelmi_bertamogatás_csokkentett_munkaidos_foglalkoztatás_tamogatása Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ (2020): K+I+I szektor magasán képzett munkavállalóinak bértámogatási programja . https://nfsz.munka.hu/cikk/600/Gazdasagvedelmi_akcioterv_2020_aprilis_15tol_lehet_jelentkezni_a_kutatasi_fejlesztési_es_innovacios_tamogatásokra Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ (2021): A nyilvántartott álláskereső száma a tartózkodási helyük szerint, településenként 2022. december https://nfsz.munka.hu/nfsz/document/1/8/8/6/doc_url/T01_2021_12.pdf (Letöltés időpontja 2022.05.25.)
- NFSZ (2021.) Önfoglalkoztatók kompenzációs támogatása. https://nfsz.munka.hu/cikk/1544/Onfoglalkoztatok_kompenzacios_tamogatása Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ (2021.): Kutatók és fejlesztők innovációs bértámogatása. https://nfsz.munka.hu/cikk/1357/Kutatok_es_fejlesztok_innovacios_bertamogatása Letöltés időpontja: 2022.05.25.
- NFSZ Munkaügyi tudástár http://tudastar.munka.hu/engine.aspx?page=showcontent&content=tudastar_stat_allaskereso Letöltés időpontja 2022.02.25.
- Nyilvántartó (én.): Magyarország állandó lakossága 2022. január 1-jén https://nyilvantarto.hu/letoltes/statisztika/kozerdeku_lakosság_2022.xlsx (Letöltés időpontja 2022.05.25.)